

• یکی از اهداف عمده تکنونت آسیا انتقال تکنولوژی است که شدیداً بر «عامل نیروی انسانی» تکیه دارد و این امر زمانی می‌تواند موفق باشد که با کادری ماهر و آموزش دیده و آگاه بر اطلاعات فنی و خلاق همراه باشد، زیرا با تربیت متخصصین ترویج صنعتی ارتباط نزدیکی بین منابع تکنولوژی و صاحبکاران روستایی بوجود می‌آید.

• ایجاد نواحی صنعتی معمولاً می‌بایستی با انگیزه و تشویق‌های ویژه و تصمیمات حمایتی همچون: تأمین پروانه‌های صنعتی، تسهیلات تولید مشترک، تأمین خدمات و مواد خام تضمین شده و ترتیب عقد قراردادهای فرعی و... توأم باشد تا منجر به توسعه مجدد صنایع مختلف (از نظر ابعاد) گردد.

• یک گروه کار FGE مرتب با کارخانجات بزرگ محل در تماس است. تقاضای محصولات را که اعضا می‌توانند تولید نمایند، ارزیابی نموده و سپس کارخانجات کوچک (ساده) و یا گروه‌های همکاری کننده کارخانجات داخل FGE خدمات لازم را با توجه به مفاد قراردادها، مهیا می‌نمایند.

• تأکید سازمان بهره‌وری آسیا بر توسعه صنایع کوچک می‌باشد که روزبروز بر تعداد صنایع روستایی کارگر برآیند افزوده می‌شود. این سازمان بخش اعظم فعالیت‌های خود را وقف آموزش پروژه‌های صنعتی، کشاورزی، و بخش‌های خدماتی با تأکید بر تکنولوژی و مدیریت، می‌نماید.

سیاست‌گذاریها و روش‌هایی جهت

توسعه صنایع کوچک

در آسیا و اقیانوسیه

(قسمت آخر)

همکاریهای منطقه‌ای در جهت

توسعه صنایع کوچک

ترجمه از: منصور محمود نژاد

اشاره:

مطلبی را که ذیلماً ملاحظه می‌کنید، آخرین بخش از خلاصه گزارش نشست متخصصین سازمان توسعه صنعتی (Unido) جهت بررسی سیاست و استراتژیهای توسعه صنایع کوچک در منطقه آسیا و اقیانوسیه می‌باشد. در قسمتهای قبل سهم صنایع کوچک در صنعتی کردن کشورهای جهان سوم و استراتژیها و سیاستها جهت توسعه آن، مشکلات و تنگناهای موجود و ذکر نمونه‌هایی از آن مورد بررسی قرار گرفت و در این شماره نگاهی اجمالی به همکاریهای منطقه‌ای با مدنظر داشتن توسعه صنایع کوچک گردیده است.

(الف) سازمان بهره‌وری آسیا (APO):

سازمان بهره‌وری آسیا سازمانی است که بین دولتهای منطقه بوجود آمده و ستاد آن در توکیو و دارای ۱۷ عضو از کشورهای آسیا و اقیانوسیه می‌باشد. تأکید APO بر توسعه صنایع کوچک می‌باشد که روز بروز بر تعداد صنایع روستایی کارگر بر آن افزوده می‌شود. APO بخش اعظم فعالیتهای خود را وقف آموزش پروژه‌های صنعتی، کشاورزی و بخشهای خدماتی، با تأکید بر تکنولوژی و مدیریت، می‌نماید. بیشتر پروژه‌های آموزشی شامل مشاورین و کارآموزانی به عنوان گروه هدف و با فرضیه تقویت سازمانهای بهره‌وری ملی (AOPS) می‌باشد. در حالی که پروژه‌های آموزشی استوانه اصلی برنامه‌های APO را تشکیل می‌دهد، APO به سازمانهای بهره‌وری در اجرای نقش خود به عنوان مشاورین دولتها کمک نموده، همچنین در ترسیم استراتژیهای بهره‌وری و پیش‌بینی لازم در مقابل رویدادهای اجتماعی-اقتصادی جهانی، به کشورهای عضو یاری می‌رساند.

این برنامه‌ها، نیازهای متنوع کشورهای عضو، با ویژگیها و سطوح مختلف توسعه را عهده‌دار می‌باشد.

(ب) شبکه فنی آسیا (techmonet Asia) تجربه‌ای در همکاریهای منطقه‌ای:

شبکه فنی آسیا نوعی تعاونی است که از چهارده سازمان در یازده کشور آسیا و اقیانوسیه تشکیل گردیده و هدفش بهبود کیفیت و مفید و موثر بودن تولیدات در آن کشورها، و وضع کارخانجات از طریق انتقال اطلاعات فنی، تأمین خدمات ترویجی، تکنولوژی و سهام، می‌باشد. این تعاونی در سال ۱۹۷۳ به‌صورت پروژه‌ای از طرف مرکز مطالعات توسعه بین‌المللی کانادا (IDRC)، بوجود آمد.

مرکز شبه فنی آسیا که در سنگاپور واقع گردیده، به عنوان کانون فعالیتهای مرکز عمل می‌نماید. رؤساء، سازمانهای شرکت کننده به‌مراه رئیس (ارشد) مرکز، حداقل سالی یکبار برای ارزشیابی و مدون نمودن سیاستها دور هم جمع می‌شوند، علاوه بر IDRC که مستمراً قسمتی از حمایتها را تقبل نموده، برنامه و بودجه مرکزی تکنونت هم اکنون از طرف آژانس توسعه

برنامه همکاریهای فنی توسعه صنایع کوچک و متوسط بونیدو

برنامه همکاریهای فنی بونیدو برای ارتقا و توسعه صنایع کوچک و متوسط (SMI) دامنه وسیعی از عملیات - جدا از کمکهای مستقیم - را زیر پوشش خود قرار می‌دهد که یک یا ترکیبی از چند مورد زیر از اهم آنها است:

(الف) - کمکهای عمومی مشاوره‌ای و ترفیعی.

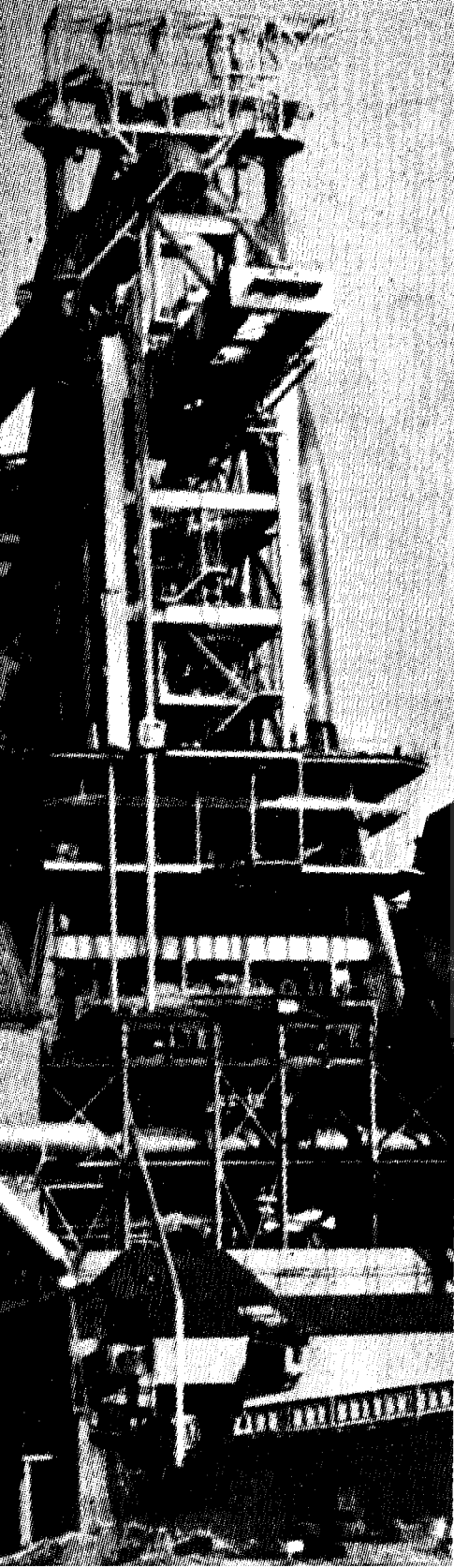
(ب) - ایجاد و تقویت سازمانهاییکه تسهیلات خدماتی را در امر انتقال تخصصها و بهبود ظرفیتهای طرفهای بومی در جهت توسعه صنایع کوچک فراهم می‌آورند.

(ج) مکانیزمهای حمایتی ویژه و سازمان یافته و برنامه‌های عدم تمرکز و صنعتی کردن.

معرفی و تشریح کلیه صور حمایت از صنایع کوچک و متوسط در قلمرو محدوده این مقاله نمی‌گنجد. دو مثال زیر اطلاعات کمی را در اهداف، چگونگی نزدیک شدن به پروژه‌ها و بازده آنها را روشن می‌نماید.

(۱) برنامه جامع توسعه صنایع کوچک و متوسط

برنامه‌های فراگیر حمایت از صنایع کوچک را از بازده پروژه‌های زیر می‌توان انتظار داشت:

— گزارشی تحقیقی از نحوه فعالیت‌های صنایع کوچک که شامل ارزیابی اجرای برنامه‌های در حال انجام و سازمان‌های کلیدی مربوطه نیز می‌گردد.

— شناسایی منبع نیازهای لازم برای اجرای حمایت (خدمات ترویجی در محل، حمایت‌های زیربنایی، دسترسی به بازار، خدمات بازاریابی، عقد قراردادهای فرعی).

— تحلیل‌های پروژه‌هایی که از نظر اقتصادی مستحکم هستند که مطالعات کافی در چگونگی دستیابی به آن صورت گرفته باشد، تحقیقات بازار فروش، مطالعات پیش از سرمایه‌گذاری و تخمین بودجه‌های لازم و منابع مالی.

— شناسایی گروه‌های هدف و گردآوری سرمایه‌گذاران (موسسین) مستعد.

— نقشه اجرا و پیاده کردن برنامه‌ای جامع برای توسعه و بازمانده کارخانجات کوچک و متوسط.

— کمک سیستماتیک و مدون در سطح اجرا، به شکل خدمات ترویجی برای استفاده در صنایع کوچک و متوسط، که به صورت خدمات مشاوره‌ای به کارخانجات مستعد ارائه می‌شود.

۲ — نواحی صنعتی

ایجاد نواحی صنعتی معمولاً می‌بایستی با انگیزه و تشویق‌های ویژه و تصمیمات حمایتی (تأمین پروانه‌های صنعتی، تسهیلات مالی، اشتراک، تأمین خدمات و مواد خام تضمین شده و ترتیبات عقد قراردادهای فرعی و غیره)، توأم باشد تا منجر به توسعه مجدد صنایع مختلف (از نظر ابعاد) گردد. اغلب از پشتیبانی یونیدو برای کمک به دولت‌ها جهت رسیدن به یک یا چند هدف زیر دعوت می‌گردد:

— تدوین برنامه جامع توسعه نواحی صنعتی (طراحی، بودجه‌ریزی و بنا) با توجه به اهداف برنامه توسعه ملی

— تقویت و توسعه توانایی‌های مدیریت و اجرایی آژانس‌های ناحیه صنعتی

— تقویت ظرفیت نهاد‌های تأمین‌کننده خدمات ویژه در امر ایجاد صنایع جدید و بهبود صنایع موجود

— کمک‌های لازم به فعالیتهایی که در تکمیل و تأمین خدمات مرکزی برنامه تحت پوشش قرار دارد

برای مثال، پیشنهاد و کمک در ایجاد، مدیریت مؤثر و مفید و بکار انداختن نواحی صنعتی موجود و آتی.

— ارشاد در عوامل برنامه: استراتژی و سیاست راهنمایی، اقدامات ترفیعی و امکاناتی (بازاریابی زمین ناحیه و ساختمانها و جلب نظر سرمایه‌گذاران محلی و خارجی)، سیاست‌های پذیرشی، سیاست‌های اجاره یا فروش، و در دسترس قرار دادن امکانات توسعه و انتشار صنعتی

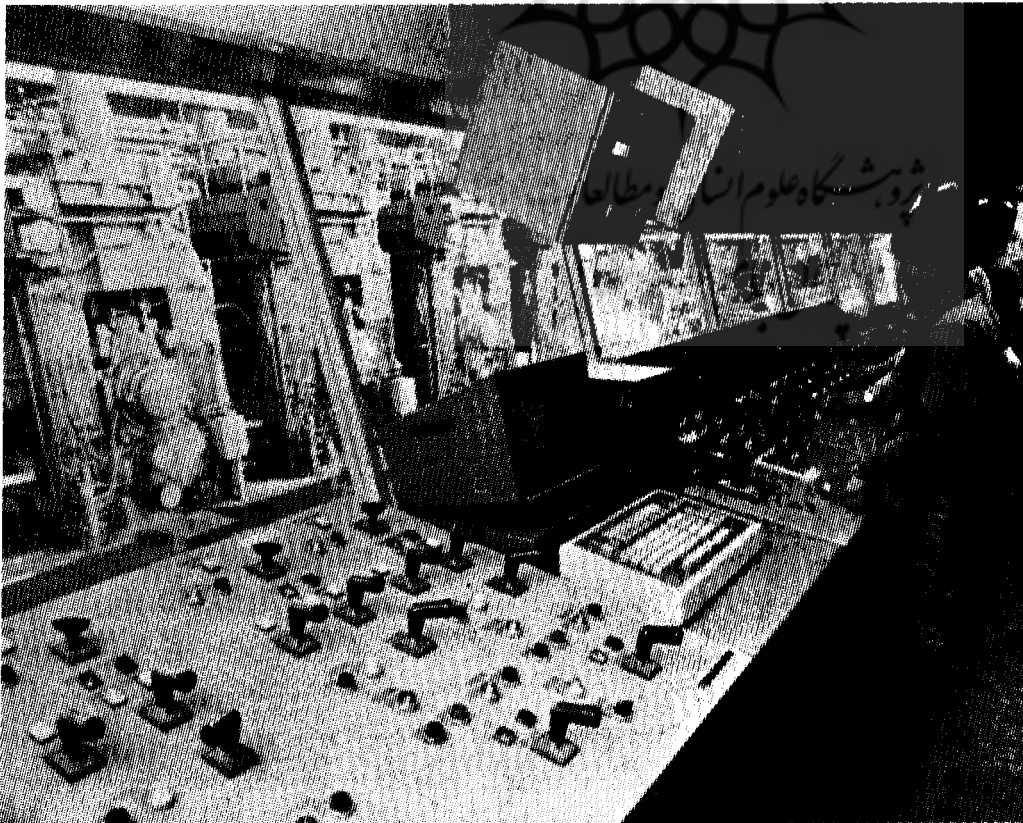
— ارشاد در امور مدیریت مالی برای بهبود سیستم‌های مربوطه در عملیات وام و سهام و غیره

— تأمین خدمات ترویج صنعتی بر مبنای یک قاعده برای موسسین و کمک به پتانسیل موسسین در اجرای پروژه‌هایشان

— تأمین خدمات مستقیم حمایتی برای کارخانجات نیازمند در نواحی.

همکاری بین کارخانجات کوچک — نمونه‌ای از سوئد

امروزه محیط کسب و کار در کشورهای توسعه‌یافته از زوایای مختلف طاقت فرسا است. تغییرات تکنولوژیکی سریع، روند تولید در داخل کارخانجات کامپیوتریزه و هر چه بیشتر درون‌گرا گردیده، قواعد و سیاست‌های دولتها، علیرغم گرایش و اعتقاد به حذف قواعد، هنوز بصورت پیچیده باقی مانده است. کنار آمدن با این

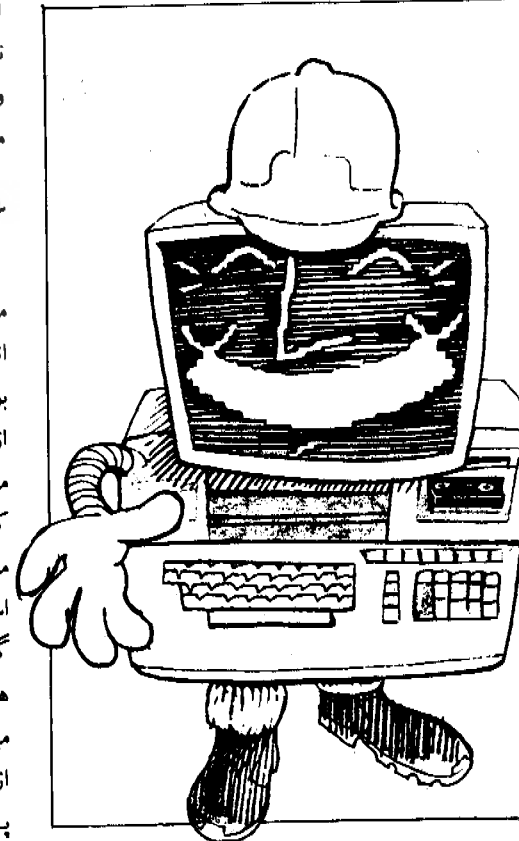

● امروزه محیط کسب و کار در کشورهای صنعتی از زوایای مختلف طاقت فرسا است. تغییرات تکنولوژیکی سریع، روند تولید در داخل کارخانجات کامپیوتریزه و هر چه بیشتر درون‌گرا گردیده، قواعد و سیاست‌های دولتها، علیرغم گرایش و اعتقاد به حذف قواعد، هنوز بصورت پیچیده‌ای باقی مانده است. کنار آمدن با این مشکلات برای کارخانجات کوچک کارس مشکلی است.

مشکلات برای کارخانجات کوچک کار بس مشکلی است. در هر حال، بیشتر کارخانجات کوچک بطور اصولی با مشکلات مشابهی روبرو هستند، و در جاییکه صاحبکاران (موسسین)، با وجود مسئولیتهای سنگین مدیریت روزانه، قادر به مقابله با این مبارزات خارجی نباشند، شاید تنها از طریق همکاری و تعاون موفق به حل آنها شوند. ذیلاً تجربه‌ای از یک سازمان صنعتی سوئد جنوبی، گروه موسسین (صاحبکاران) فاسیبی معرفی می‌گردد.

گروه موسسین فاسیبی (FGE)

گروه موسسین فاسیبی (FGE) در سال ۱۹۷۲ در حومه شهر مالمویکی از بزرگترین شهرهای سوئد ایجاد شد و این اولین باری بود که چنین گروهی در یک منطقه مدرن صنعتی ویژه بوجود می‌آمد، در منطقه صنعتی فاسیبی، ۱۹۰ کارخانه واقع گردیده که ۱۸۰ واحد آنها با بکار گماردن ۶۰۰۰ کارگر به گروه FGE پیوسته‌اند، تعداد اعضای کارخانه‌ها از ۲ تا ۱۲۰۰ نفره می‌باشد و حق عضویت سالانه آنها بوابر یکصد دلار آمریکا می‌باشد. در بین ۱۸۰ شرکت مذکور افراد دانشمند زیادی نیز یافت می‌شود. در ضمن

این گروه از یک هیئت رئیسه تشکیل شده که با ادارات محلی برای حل مشکلات شرکتهای عضو تماس نزدیک دارد. FGE در زمینه‌های مختلف همکاری می‌نماید که در زیر مختصراً بیان می‌شود:

— خرید

قراردادهایی که بین اتحادیه و تدارک کننده منعقد می‌گردد «قراردادهای چهارچوبی» (Frame contracts) هستند. بدین معنی که قراردادهای شرایط و نرخ گذاری را انجام می‌دهد، ولی هیچ شرکتی را مجبور به خرید نمی‌نماید. اعضا به فراخور حال خود از قراردادهای استفاده می‌نمایند. از طریق این قراردادها، حتی کوچکترین کارخانجات از قیمتهای تقلیل یافته بهره‌مند می‌شوند و طبعاً شرایطی هم فقط برای شرکتهای بزرگ در نظر گرفته می‌شود.

— آموزش

آموزش کارکنان و بهبود و گسترش مهارتهای آنها نیز بوسیله گروه تعهد گردیده است. دوره‌ها در مدتی بین ۱۵۰۰ تا ۱۸۰۰ ساعت را در بر می‌گیرد که بایستی هزینه صرف وقت بطور عادلانه بین شرکت و کارکنان تقسیم شود. استقبال از این دوره‌ها، بخاطر مسایل عمومی تمایل به تأمین آموزش و پرورش ضمن ساعات کار، و روبه کاهش نهاد، همچنین سازمانهای دولتی و خصوصی دامنه وسیعی از دوره‌های مختلف و سمینارها را برای مردم فراهم می‌نمایند.

کامپیوتریزه نمودن

معرفی کامپیوترها مشکلات فراوانی را برای موسسین خرده‌پا مطرح می‌نماید. دامنه تغییرات و انتقالهای سریعی از سخت افزارها و نرم افزارها بوجود آمده، کیفیتهاییکه برای قضاوت افراد خارج از تشکیلات بسیار مشکل است و همین امر در مورد اطلاعاتی که توسط عرضه کنندگان و کارخانجات مشاوره‌ای ارائه شده، نیز صدق می‌نماید. برای رفع این مشکل، FGE اقدام به استخدام یک متخصص کامپیوتر کرده است. گروه راساً یک سوم هزینه را تقبل نموده، و بقیه هزینه از طرف دولت محلی و دانشگاه پرداخت می‌گردد. آن دسته از شرکتهاییکه تمایل به استفاده از خدمات این کارشناس را دارند موظف به پرداخت ساعتی ۱۰ دلار هستند. وسعت تجربه

مشاورین بقدری است که تمام قدمتهای برداشته شده در راه کامپیوتریزه نمودن شرکتهای را ببینند.

خدمات محلی

FGE در جذب خدمات جدید به منطقه، بخصوص مغازه‌ها، بسیار فعال بوده، از یک طرف اشخاصی که در منطقه صنعتی اشتغال داشته‌اند توانسته‌اند بازار نسبتاً حجیمی را شکل بدهند، و از طرف دیگر چنین احساس می‌شود که منطقه پرثمرتر از، صرفاً، یک محل کار است. از طرفی گسترش و تنوع عملیاتی که در آنجا صورت می‌پذیرد دولت را به بالا بردن استاندارد خدمات خود به منطقه تشویق و ترغیب می‌نماید، و این ترکیب فاکتورها جذب کارکنان (با کیفیت عالی) را آسانتر می‌نماید.

ارتباطات

یک گروه کار FGE مرتب با کارخانجات بزرگ سازنده کشتی (Shipyard) محل در تماس است. تقاضاهای محصولاتی را که اعضا می‌توانند تولید نمایند، ارزیابی نموده و سپس کارخانجات کوچک (ساده) و یا گروههای همکاری کننده کارخانجات داخل FGE خدمات لازم را، با توجه به مفاد قراردادها، مهیا می‌نمایند. قراردادهای مستقیماً بوسیله کارخانجات بزرگ کشتی سازی به پایان می‌روند، نه از طریق واسطه‌های FGE.

فاکتورهای مهمی را که موجب موفقیت FGE

گردیده می‌توان بشرح زیر بیان داشت.

- نزدیکی تماسهای منظم در بین اعضا
- اقدامات مشترکی که از طرف موسسین (صاحبکاران) بسیار مطلع هدایت می‌شود. داشتن تماسهای خوب با سایر کارخانجات و کارکنان دولت.
- دفتر اجرایی مستقر در منطقه.
- جریان منظم اطلاعات از اتحادیه به اعضایش، و یک تبادل اطلاعات و تجربه بین اتحادیه‌های کاری.
- تأکید بر نوع قراردادهای منعقد شده با کارخانجات خارجی (بیرونی)، نه بر تعداد چنین قراردادهای.
- حداقل مداخله دولت در همکاریهای شغلی (تجاری).